

7 biežākie mīti par vakcināciju

Mīts Nr.1: Vakcīnas ir eksperimentālas, ko apliecina melnais apgrieztais trīsstūris vakcīnu lietošanas instrukcijā

Visas Latvijā izmantotās vakcīnas pret Covid-19 ir pārbaudītas tikpat stingri un rūpīgi kā jebkuras citas zāles. Lai iegūtu apstiprinājumu, zāles ir izpildījušas visas uzraugošo institūciju prasības.

Melnais apgrieztais trīsstūris nozīmē tikai to, ka šīs ir zāles, kuras pēcreģistrācijas periodā uzrauga vēl rūpīgāk. Simbola mērķis ir aicināt cilvēkus aktīvi ziņot par blakusparādībām, tādējādi papildinot drošuma datus, kas iegūti pētījumos pirms zāļu/vakcīnu reģistrācijas. Starp citu, VISU vakcīnu un citu bioloģiskas izcelsmes zāļu, kas reģistrētas Eiropā pēc 2011. gada 1. janvāra, lietošanas instrukcijās un zāļu aprakstos ir šāds melns trīsstūris.

Mīts Nr.2: Vakcīnas ir nedrošas, jo tika izstrādātas pārāk ātri

Pētnieki jau vairāk nekā desmit gadus ir pētījuši SARS un MERS vīrusus, kā arī strādājuši pie vakcīnām pret šiem vīrusiem, kas arī ir viens no iemesliem, kāpēc vakcīnas pret Covid-19 izdevās izstrādāt ātri. Turklāt, ņemot vērā pandēmijas apmērus un vīrusa izplatībai uzlikto ierobežojumu nodarīto kaitējumu valstu ekonomikām, vakcīnu izstrādē tika apvienoti vēsturiski vēl nepieredzēti zinātnes, finanšu un cilvēkresursi. Gan vakcīnu izstrādes, gan izvērtēšanas procesā tika piesaistīts milzīgs ekspertu un zinātnieku skaits, kas veica kvalitatīvu vakcīnu pārbaudi atbilstoši nemainīgi stingrām reģistrēšanas prasībām.

Mīts Nr.3: Vakcīnas nelabvēlīgi ietekmē reproduktīvo veselību

Vakcīnas pret Covid-19 nekādā veidā neietekmē ne sievietes, ne vīriešu spēju radīt pēcnācējus. Šis ir aplams apgalvojums, kas plaši izplatīts internetā.

Vakcīnas pret Covid-19 galvenais uzdevums ir iemācīt cilvēka imūnsistēmu cīnīties ar īpašo pīķa proteīnu, kas atrodams uz koronavīrusa virsmas. Savukārt pavisam cits pīķa proteīns, saukts arī par "synticin-1", ir saistīts ar placentas piestiprināšanos un attīstību grūtniecības laikā. Pārpratums radās tad, kad kādā kļūdainā rakstā tika apgalvots, ka vakcīna pret Covid-19 izraisītu sievietes organismā to, ka tas sāktu cīnīties pret šo citu pīķa proteīnu un tādējādi ietekmētu sievietes sekmīgu grūtniecību. Taču šie divi pīķa proteīni ir pilnīgi atšķirīgi un nekādā veidā nav saistīti. Turklāt, piemēram, Pfizer-BioNTech vakcīnas pētījumos piedalījās arī 23 sievietes, kas pētījuma laikā palika stāvoklī. Pētījumi par vakcīnu iedarbību un drošumu turpinās grūtnieču populācijā, jo grūtniecības laikā pieaug risks smagai slimības gaitai ar Covid-19. Ja būtu identificēti potenciāli riski grūtniecības norisei, tad šādi pētījumi nevarētu notikt un vakcīnas būtu kontraindicētas grūtniecības laikā.

Mīts Nr.4: Vakcīna man nav nepieciešama, jo mans organisms ir vesels un spēcīgs

Lai arī smaga slimības gaita ir īpaši raksturīga cilvēkiem augsta riska grupās: gados vecākiem cilvēkiem, cilvēkiem ar sirds un asinsvadu slimībām, diabētu, hroniskām elpceļu slimībām un vēzi, tomēr jānorāda, ka visu vecuma grupu cilvēki nokļūst slimnīcā Covid-19 dēļ.

Turklāt vēl līdz galam neizpētītas ir Covid-19 slimības ilgtermiņa sekas. Esošo pasaules pētījumu rezultāti liecina, ka aptuveni 10% inficēto personu pēc slimības vēl ilgāk nekā trīs mēnešus novērojams kāds no slimības simptomiem: nogurums, galvassāpes, elpas trūkums, ožas vai garšas zudums, muskuļu vājums, drudzi vai pazeminātas smadzeņu darbības spējas. Smagāko saslimšanas gadījumos iespējama pat pacientu otrreizēja nokļūšana slimnīcā ar hronisko slimību saasinājumiem.

Mīts nr.5: Es nedrīkstu vakcinēties, jo man ir hroniska slimība

Vakcinācija tieši ir īpaši svarīga cilvēkiem ar hroniskām slimībām, jo pasargā no smagas saslimšanas ar Covid-19 un hronisko slimību saasinājuma, ko izraisījis vīruss. Covid-19 saslimšanas gadījumu analīze ir pierādījusi, ka cilvēkiem ar hroniskām slimībām, īpaši onkoloģisko slimību pacientiem, cilvēkiem ar sirds asinsvadu sistēmas slimībām, tai skaitā hipertensisko slimību, pacientiem ar cukura diabētu,

smagām elpošanas ceļu slimībām, nieru slimībām, aptaukošanos un dažādu cēloņu izsauktiem imūndeficītiem ir augsts vai ļoti augsts risks iegūt smagus Covid-19 izraisītus veselības traucējumus. Savukārt vakcinācija pret Covid-19 novērš Covid-19 izraisītus smagus un vidēji smagus veselības traucējumus un nāves gadījumus.

Mīts nr.6: Es nedrīkstu vakcinēties, jo man ir alerģija pret ziedputekšņiem, bišu kodumiem, pārtikas produktiem

Šobrīd potēties pret Covid-19 nedrīkst tikai tie cilvēki, kuriem ir iepriekš bijusi vai zināma smaga alerģiska reakcija – anafilakse – pret kādu no vakcīnu sastāvdaļām. Šāda smaga alerģiska reakcija novērojama ļoti retos gadījumos.

Mīts nr.7: Viena uzņēmuma ražotā vakcīna ir labāka nekā cita

Visas Latvijā reģistrētās vakcīnas ir ar augstu iedarbību Covid-19 smagas saslimšanas novēršanā. Neviena no šobrīd apstiprinātajām vakcīnām nav uzskatāma par labāku vai sliktāku. Visas reģistrētās vakcīnas ir vienādi pārbaudītas, kvalitatīvas, iedarbīgas un drošas. Lai vakcīnas varētu pilnvērtīgi salīdzināt, būtu jāveic salīdzinošs, apjomīgs pētījums. Zinātnieki ir uzsākuši darbu pie tā, tomēr viennozīmīgu rezultātu ar atzinumiem par to, kura ražotāja vakcīna ir efektīvāka, vēl nav.